

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi

Ankara Çocuk Koruma Birimi (AÇOK)

Çocuk İstismarı ve İhmali

AÇOK Sosyal Hizmet Uzmanı Özdecan Bezirci

Dünya Sağlık Örgütü; çocuk sağlığını, fiziksel ya da psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen; bir yetişkin, toplum ya da devlet tarafından bilerek ya da bilmeyerek yapılan tüm davranışları çocuk istismarı olarak kabul etmektedir.

İstismar türleri şunlardır.

- Fiziksel istismar
- Cinsel istismar
- Duygusal istismar
- İhmal

Fiziksel İstismar

Fiziksel istismarı en geniş tanımla “çocuğun kaza dışı yaralanması” şeklinde tanımlanabilir. En sık rastlanılan sekli çocuğun dövülmesidir. “Fiziksel hasara neden olan kırıkların, yanıkların, kesiklerin ortaya çıkmasına yol açan istismar” olarak tanımlanabilir. “Bir tokattan, çeşitli objelerin kullanımına uzanan cezalandırma yöntemlerini” kapsamaktadır. En yaygın rastlanılan ve belirlenmesi en kolay olan istismar tipidir.

Cinsel İstismar

Psikososyal gelişimini tamamlamamış bir çocuğun, yetişkin veya daha büyük yaştaki bir çocuk tarafından cinsel uyarı veya tatmin için kullanılmasıdır. Tüm toplumlarda çocukların cinsel istismarı yüzyıllardır bilinmesine rağmen yaklaşık son 10–15 yıl öncesine kadar gizli

tutulmuş ve bu tarihe kadar çocuklara yapılmış olan saldırının insidansı, prevalansı ve travmatik olayın sonuçlarını içeren kişisel ve bilimsel gözlemler ile örtbas edilmiştir.

Duygusal İstismar

Duygusal istismar ilk kez 1974 yılında ABD’de ‘Çocuk İstismarının Önlenmesi ve Sağaltımı’ isimli yasada mental hasar (mental injury) terimiyle dikkati çekmiştir. UNICEF, duygusal istismarı çocuğun nitelik, kapasite ve arzularının devamlı kötülenmesi, sosyal ilişki ve kaynaklarla ilişkiden yoksun bırakılması, çocuğun sürekli olarak insanüstü güçlerle, sosyal açıdan ağır zararlar verme veya terk etme ile tehdit edilmesi, çocuktan yasına ve gücüne göre olmayan taleplerde bulunulması ve çocuğun, topluma aykırı düşen çocuk bakım yöntemleri ile yetiştirilmesi olarak tanımlamıştır .

İhmal

Çocuğa bakmakla yükümlü kimselerce; Çocuğun beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık ve sevgi gibi temel gereksinimlerinin karşılanmamasıdır. Çocuğun beden ve ruh sağlığının veya bedensel, duygusal, sosyal ya da ahlaki gelişiminin engellenmesidir.

Çocuk istismarı ve ihmalinin tanı, tedavi ve izleminde birçok disiplini bünyesinde barındıran birimlerin önemi büyüktür. Multidisipliner bir yaklaşımla, 2005 yılında, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı’na bağlı olarak kurulan Ankara Çocuk Koruma Birimi (AÇOK); Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Sosyal Pediatri, Çocuk Psikiyatrisi, Ergen Psikiyatrisi, Çocuk Cerrahisi, Adli Tıp, Acil Tıp ve Halk Sağlığı Anabilim Dalları’nda çalışmakta olan; çocuk istismarı ve ihmali konuları ile ilgilenen tüm sağlık çalışanlarının katılımıyla hizmet veren bir birimdir. Ayrıca AÇOK bünyesinde bir sosyal hizmet uzmanı görev yapmaktadır.

AÇOK, çocuk istismarı ya da ihmali olması muhtemel olguları değerlendirmek, muayene, tedavi, rehabilitasyon ve izleme için gerekli birimler ile ortaklaşa çalışmak; çocuk istismarı ve ihmali olgularına ait kayıtların standart şekilde ve tek merkezli tutulmasına yönelik çalışmalar yaparak veri tabanı oluşturmak; çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak olguların izlenmesi ve önlenmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmek; konu ile ilgili olarak toplumsal duyarlılığı arttırmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır.

Kuruluş tarihinden itibaren yaklaşık 7 yıllık süreçte AÇOK Birimi’ne toplam 420 olgu başvurmuştur, bu olguların değerlendirme ve takipleri devam etmektedir.

